

Austatud lugeja!

Möödunud aasta sügisel peeti Tartus konverentsi teemal „Kümme aastat võlaõigusseadust Eestis ja võlaõiguse areng Euroopas“. Nii mitmedki siinse numbri artiklid seonduvad sellel konverentsil peetud ettekannetega. Osa konverentsi materjalidest ilmuvad käesoleva aasta *Juridica Internationalis*.

Nüüsi on Eesti võlaõigusseadus üle 10 aasta vana. Seaduse üks autoritest Irene Kull leiab siinse numbris, et Eesti võlaõiguse instituudid on seni efektiivselt toimunud. Ta märgib, et realiseerunud ei ole algselt kardetud võimalus, et laenatud normide kohaldamisel jõuab meie õigusesse ka midagi orgaaniliselt sobimatut. Ilmselt on tõepoolest raske osundada seaduse mõnele lahendusele, mis oleks lausa võõrkehaks. Samas peab Triin Uusen-Nacke vajalikuks oma artiklis rõhutada, mida kujutab endast garantiileping, sest praktikas käsitatakse seda ebaõigesti; Age Värvel selgitab oma kaastöös, et ehkki kohtupraktika kohaselt täidab käsundita asjaajamise instituut lepinguõiguse täiendamise funktsiooni, siis seadusandja seda siiski silmas pidanud pole; Martin Käerdi juhtis juubelikonverentsil tähelepanu asjaolule, et sõlmitavad lepingud muutuvad järjest mahukamaks. Kas need probleemid on uue seaduse loomulikud kasvuraskused või on õigus ühel mu sõbral, kes on kindlal veendumusel, et võlaõigusseadus on kõike muud kui kiitust väärt? Sest kümne aastaga ei ole Eesti juristid võlaõigusseadust tundma õppinud. Tavainimestest rääkimata.

Kui kuulata esimese astme kohtunikke, siis näib üks olevat selge: esindajad ei tunne seadust. Mitte et enamik esindajaid ei oleks selleks suutelised oma vaimupotentsiaali tõttu, vaid et nad olevat kas laisad või ülemäära hõivatud. Kui kuulata kõrgema astme kohtunike, siis näib, et madalama astme kohtunikud ei tunne seadust. Muud õigusametid muigavad kuluhaarides nukralt: mis loeb siin seadus – Riigikohus ütleb, kuidas asjad tegelikult on. Ehk siis kokkuvõttes: seaduse mittetundmise probleemi mööndakse, kuid põhjuseks ei peeta seadust, vaid (teisi) inimesi.

Irene Kull ütleb oma artiklis Ole Landole viidates, et eraõigus ei ole folkloor. Ilmselt tuleb sellega nõustuda. Kuidas aga tõeliselt tunda õigust – seda tunnetada –, kui see ei ole sinuga samast ühiskonnast välja kasvanud? See on võimalik alles siis, kui selline õigus ühiskonda sisse kasvab. Kümme aastat ei pruugi olla selleks piisav aeg.

Mida kuni uue õiguse juurdumiseni teha? Oma igapäevast tööd, sest sedakaudu see juurdumine saavutataksegi. Kui kogu see protsess ei lähe nii kiiresti ja ladusalt, kui me ehk tahaksime, siis ei maksa süüdistada seadust, ennast ega teisi. Sest inimlikud õigusnormid pidid nagunii olema vaid pimedus, milles juristid kobamisi ekslevad (V. Hugo).

Katrin Prükk